

Notariat.

Czynności notarialne.

Tom 2. Części IX-XVIII

Praxis

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Część IX. Część ogólna prawa cywilnego

§ 1. Osoby

Spis treści

	Nb
I. Zdolność prawna	1–3
1. Znaczenie	1
2. Status prawny <i>nasciturusa</i>	2
3. Darowizna na rzecz dziecka poczętego	3
II. Zdolność do czynności prawnych	4
III. Reprezentacja osoby niemającej zdolności do czynności prawnych	5–9
1. Przedstawiciel ustawowy	5
2. Zakres kompetencji przedstawiciela ustawowego	6
3. Ustanowienie reprezentanta dziecka (dawniej kuratora)	7
4. Opiekun małoletniego	8
5. Doradca tymczasowy	9
IV. Reprezentacja osoby mającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych	10–17
1. Przedstawiciel ustawowy	10
2. Moment wyrażenia zgody na zawarcie umowy	11
3. Potwierdzenie	12
4. Moment wyrażenia zgody na dokonanie jednostronnej czynności prawnej	13
5. Czynności prawne wymagające zgody przedstawiciela ustawowego	14
6. Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu	15
7. Wymagania formalne dotyczące zgody przedstawiciela ustawowego	16
8. Wyłączenia	17

Literatura: M. Bartnik, *Nasciturus w prawie cywilnym i karnym*, w: T. Guz, M.R. Pałubska, M. Kuć (red.), *Księga pamiątkowa z okazji 10-lecia Wydziału Zamiejscowego Nauk Prawnych i Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Tomaszowie Lubelskim*, Lublin 2006; W. Bendza, *Zdolność prawna nasciturusa – ze szczególnym uwzględnieniem kwestii odszkodowawczych*, PL 2016, Nr 3; J. Bodio, *Zdolność do czynności prawnych a zdolność procesowa – na wybranych przykładach i sprawach z zakresu prawa osobowego i rodzinnego*, SP 2011, Nr 2; *tenże*, *Status nasciturusa w postępowaniu cywilnym*, w: M. Tomalak (red.), *Ius est a iustitia appellatum. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Wiśniewskiemu*, Warszawa 2017; P. Bodył-Szymala, *Małoletni posiadaczem rachunku bankowego*, cz. 1, PB 2004, Nr 12; S. Chrempniński, *Czy dziecko poczęte powinno być uznane za podmiot prawa?*, NP 1958, Nr 2; E. Drozd, *Uzyskanie pełnoletności przez zawarcie małżeństwa*, NP 1969, Nr 7–8; A. Dyoniak, *Pozycja nasciturusa na obszarze majątkowego prawa prywatnego*, RPEiS 1994, Nr 3; K. Gąndor, *Konwersja nieważnych czynności prawnych*, SC 1963, t. IV; G. Goździewicz, *Pracowniczka zdolność do czynności prawnych*, PiP 1972, Nr 6; S. Grzybowski, w: S. Grzybowski (red.), *System Prawa Cywilnego*, t. I, Wrocław 1985; *tenże*, w: S. Grzybowski (red.), *System Prawa Cywilnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, t. III, cz. 2, Warszawa 1976; M. Gutowski, *Bezskuteczność czynności prawnej*, Warszawa 2013; *tenże*, *Nieważność czynności prawnej*, Warszawa 2008, 2012; *tenże*, *Procesowe konsekwencje nieważności czynności prawnej*, PiP 2011, Nr 10; *tenże*, w: M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*, Warszawa 2021; J. Haberko, *Status cywilnoprawny ludzkiego embrionu w fazie przedimplantacyjnej*, PS 2008, Nr 10; J. Ignatowicz, *Stan cywilny i jego ochrona*, AUMCS 1963, Nr 10; B. Janiszewska, *O podstawach ubezwłasnowolnienia*, MoP 2015, Nr 11; B. Kaczmarek, *Prawa dziecka poczętego i ich ochrona w Polsce*, Acta UWr 2005, Nr LXIX; S. Kalus, *Wpływ ubezwłasnowolnienia na sytuację prawną osoby fizycznej w zakresie stosunków zobowiązaniowych*, SIS 1985, Nr 10; A. Klein, *Zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych i inne zdolności a klasyfikacja zdarzeń prawnych*, SC 1969, t. XIII–XIV; L. Kociucki, *Niektóre problemy nowelizacji polskiego prawa o ubezwłasnowolnieniu*, SP 2013, Nr 2; *tenże*, *Opieka nad małoletnim*, Warszawa 1993; *tenże*, *Zdolność do czynności prawnych osób dorosłych i jej ograniczenia*, Warszawa 2011; *tenże*, *Pojęcie zdolności do czynności prawnych osób fizycznych – zagadnienia konstrukcyjne*, w: W. Czaplński (red.), *Prawo w XXI wieku. Księga pamiątkowa 50-lecia Instytutu Nauk Prawnych PAN*, Warszawa 2006; *tenże*, *Zdolność do czynności prawnych w prawie europejskim*, w: M. Andrzejewski, L. Kociucki, M. Łączkowska, A.N. Schulz (red.), *Księga Jubileuszowa prof. dr. hab. Tadeusza Smyczyńskiego*, Toruń 2008; J. Kondratiewa-Bryzik, *Rozważania o statusie prawnym płodu ludzkiego*, SP 2005, Nr 1; P. Książek, w: W. Borysiak (red.), *Kodeks cywilny*.

Komentarz, Legalis 2024; M. Krzywda, Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych w świetle k.c. i kodeksu cywilnego niemieckiego, Prawo-Administracja-Kościół 2006, Nr 3; W. Lang, W sprawie prawnego statusu nasciturusa, PiP 1983, Nr 6; B. Lewaszkiwicz-Petrykowska, Wady oświadczenia woli w polskim prawie cywilnym, Warszawa 1973; L. Ludwiczak, Ubezważnowolnienie w polskim systemie prawnym. Aspekty materialnoprawne i formalnoprawne, Warszawa 2012; G. Matusik, Pozycja prawna kuratora ustanowionego dla dziecka poczętego, Rej. 2017, Nr 2; *tenże*, Umowa darowizny na rzecz nasciturusa, Rej. 2014, Nr 5; J. Mazurkiewicz, Przedstawiciel ustawowy dziecka poczętego, PiP 1986, Nr 1; *tenże*, Zasada nasciturus pro iam nato habetur w polskim prawie cywilnym, Problemy Prawa i Administracji 1974, t. V; R. Mianowana-Kubiak, Małoletni jako strona w umowie rachunku wspólnego – rozważania na tle ustaw: Kodeks cywilny, Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Prawo bankowe, MoPB 2014, Nr 5; B. Mrozowska-Bartkiewicz, M. Serwach, Problematyka wypłaty osobom małoletnim świadczenia z umowy ubezpieczenia na życie, Prawo Asekuracyjne 2015, Nr 3; K. Mróz, Status osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej umieszczonej w domu pomocy społecznej na wniosek jej opiekuna, Pal. 2017, Nr 1/2; J.P. Naworski, Zakres podmiotowy art. 172 § 1 Prawa upadłościowego, MoP 2002, Nr 14; O. Nawrot, Status prawny nasciturusa, Gdańsk 2004; J. Ostojka, O problemie podmiotowości prawnej embrioin vitro, PiM 2012, Nr 1; M. Pazdan, Zdolność do czynności prawnych a zakazy zatrudnienia ze względu na wiek, RPEiS 1965, Nr 1; *tenże*, Zdolność do czynności prawnych osób fizycznych w polskim prawie prywatnym międzynarodowym, Kraków 1967; J. Preussner-Zamorska, Nieważność czynności prawnej w prawie cywilnym, Warszawa 1983; Z. Radwański, Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z dnia 14 lutego 2003 r., PS 2003, Nr 7-8; *tenże*, Stanowisko prawne dziecka poczętego w następstwie sztucznego uniależnienia matki, SIS 1979, Nr 5; *tenże*, Teoria umów, Warszawa 1977; Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska, Zobowiązania – część szczegółowa, Warszawa 2013; J. Rezler, Przyczynek do charakterystyki sytuacji prawnej dziecka poczętego, NP 1970, Nr 9; D. Rogoń, Rachunek bankowy małoletniego, Prawo Bankowe 2002, Nr 10; T. Smyczyński, Pojęcie i status prawny dziecka poczętego, SP 1989, Nr 4; T. Sokołowski, Sytuacja prawna małoletniej matki przed urodzeniem dziecka, RPEiS 1995, Nr 3; *tenże*, Sytuacja prawna nasciturusa w art. 9 projektu Kodeksu cywilnego, RPEiS 2009, Nr 2; K. Stefańska, Darowizna gospodarstwa rolnego na rzecz małoletniego, w: A. Oleszko (red.), Obrót nieruchomościami w praktyce notarialnej, Kraków 1997; R. Strugała, w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2025; A. Sylwestrzak, Charakter prawny i kompetencje kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, PS 2011, Nr 5; *tenże*, Małoletni pełnomocnik, PS 2012, Nr 7-8; B. Walaszek, Nasciturus w prawie cywilnym, PiP 1956, Nr 7; M. Watrakiewicz, Wiek a zdolność do czynności prawnych, KPP 2003, Nr 3; J. Wieczorkiewicz-Kita, Teoretyczne problemy podmiotowości, osobowości i zdolności prawnej w prawie cywilnym, w: Z. Tobor, I. Bogucka (red.), Prawoznawstwo a praktyka stosowania prawa, Katowice 2002; E. Wiśniowska, Znaczenie wieku przy zawarciu małżeństwa według Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Wrocław 1986; S. Wronkowska, Z. Ziemiński, Zarys teorii prawa, Poznań 1997; P. Zaporowski, Czy przedsiębiorcą może być osoba fizyczna niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych?, Pal. 2006, Nr 7-8; R. Zegadło, Zarząd majątkiem dziecka, MoP 2005, Nr 18; K.M. Zoń, O potrzebie nowelizacji przepisów Kodeksu cywilnego w zakresie instytucji ubezwłasnowolnienia, w: P. Stec, M. Załucki (red.), Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego. Prace jubileuszowe, Kraków 2015.

I. Zdolność prawna

- 1 **1. Znaczenie.** Zdolność prawna to możliwość bycia podmiotem praw i obowiązków cywilnoprawnych. Zgodnie z art. 8 KC, każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
- 2 **2. Status prawny nasciturusa.** W kontekście zdolności prawnej na uwagę zasługuje status prawny dziecka jeszcze nieurodzonego (*nasciturusa*). Wydaje się, że *nasciturus* nie ma zdolności prawnej, nawet warunkowej zdolności prawnej. Warunek „żywego urodzenia” nie jest warunkiem w znaczeniu przyjętym w KC. Jest to jedynie przesłanka nabycia zdolności prawnej¹. Kwestia ta budzi jednak znaczne wątpliwości². W literaturze wyrażany jest również pogląd o warunkowej zdolności prawnej *nasciturusa* (pod warunkiem zawieszającym)³.

¹ Zob. np. M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. 1, 2021, art. 8, Nb 21.

² Zob. np. T. Sokołowski, Sytuacja prawna nasciturusa, s. 189 i n.

³ Zob. przegląd wypowiedzi doktryny na ten temat przedstawiony przez M. Gutowskiego: M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. 1, 2021, art. 8, Nb 23; por. też G. Matusik, Umowa darowizny, s. 37, 50-51. Należy zwrócić uwagę, że art. 8 KC w poprzednim brzmieniu stanowił w § 2, że zdolność prawną ma również dziecko poczęte, jednak prawa i zobowiązania majątkowe uzyskuje ono pod warunkiem, że urodzi się żywe. Przepis ten (tj. art. 8 § 2 KC) został skreślony ustawą z 30.8.1996 r. o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 139, poz. 646 ze zm.), która weszła w życie 4.1.1997 r.

Niezależnie od przyjętego stanowiska, szeroko akcentuje się potrzebę realizacji zasady *nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis eius agitur* (dziecko poczęte, lecz jeszcze nienarodzone, uważa się za już urodzone, ilekroć chodzi o jego korzyść). Wskazuje się, że zasada ta powinna stanowić wskazówkę interpretacyjną. W sprawach nierozstrzygniętych przez ustawodawcę sądy powinny zatem kierować się tą zasadą⁴.

3. Darowizna na rzecz dziecka poczętego⁵. Dopuszczalność darowizny na rzecz *nascitura* budzi wątpliwości. Darowizna w wielu przypadkach wiąże się z obowiązkami po stronie obdarowanego. Obowiązki te mogą wynikać z nabycia własności rzeczy lub innego prawa rzeczowego. Mogą one mieć charakter cywilnoprawny (np. obciążenie rzecz prawami rzeczowymi; konieczność dokonywania opłat za użytkowanie wieczyste; istnienie stosunków obligacyjnych jak np. dzierżawa) lub administracyjnoprawny (zobowiązania podatkowe). Obowiązki te mogą mieć również charakter faktyczny (np. konieczność utrzymania rzeczy w odpowiednim stanie). Z tego względu, nie każda darowizna może zostać uznana za korzyść dla *nascitura*⁶.

Wątpliwości dotyczą także kompetencji kuratora *ventris* do złożenia oświadczenia o przyjęciu darowizny. Artykuł 182 KRO odnosi się do możliwości ustanowienia kuratora dla dziecka poczętego, lecz jeszcze nieurodzonego, jeżeli jest to potrzebne do „strzeżenia przyszłych praw dziecka”. Co do zasady zatem, funkcja kuratora *ventris* koncentruje się na czynnościach zachowawczych i zabezpieczających w zakresie praw przysługujących *nasciturusowi* z mocy ustawy; nie obejmuje ona natomiast nabywania praw rzeczowych na rzecz *nascitura*⁷. Dlatego też w literaturze wskazuje się, że kurator *ventris* nie ma kompetencji do złożenia oświadczenia o przyjęciu darowizny na rzecz *nascitura*. Ponadto, sąd, wydając postanowienie o ustanowieniu kurateli oraz wydając dla kuratora zaświadczenie określające zakres jego uprawnień (art. 604 KPC), nie ma możliwości przyznania kuratorowi takiego uprawnienia⁸.

Z tych względów w literaturze przyjmuje się, że darowizna na rzecz *nascitura* nie jest dopuszczalna⁹. Jako potencjalne rozwiązanie wskazuje się darowiznę na rzecz osoby trzeciej¹⁰. W takim przypadku umowa darowizny zostałaby zawarta między darczyńcą a np. jednym z rodziców *nascitura*. Darczyńca zobowiązywałby się wówczas do spełnienia świadczenia na rzecz osoby trzeciej (tj. *nascitura*), pod warunkiem że urodzi się ona żywa. Należy jednak podkreślić, że dopuszczalność zastosowania tej konstrukcji nie jest jednomyślnie akceptowana w doktrynie¹¹.

II. Zdolność do czynności prawnych

Zdolność do czynności prawnych oznacza możliwość samodzielnego dokonywania czynności prawnych we własnym imieniu. Przepisy KC dają podstawę do wyodrębnienia trzech kategorii osób ze względu na zakres przysługującej zdolności do czynności prawnych:

- 1) osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych. Zgodnie z art. 11 KC, pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności;
- 2) osoby mające ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają:
 - a) małoletni, którzy ukończyli lat 13 (a zatem osoby między 13 a 18 rokiem życia, które nie zawarły związku małżeńskiego; wiek osoby fizycznej oblicza się z uwzględnieniem zasad przewidzianych w art. 112 KC),
 - b) osoby ubezwłasnowolnione częściowo (art. 15 KC),

⁴ Tak np. M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. 1, 2021, art. 8, Nb 25; G. Matusik, Umowa darowizny, s. 51–52.

⁵ Zob. szerzej G. Matusik, Umowa darowizny, s. 36 i n.

⁶ Zob. tamże, s. 54.

⁷ Tamże, s. 55.

⁸ Tamże, s. 56.

⁹ Tamże, s. 58.

¹⁰ Tamże, s. 59.

¹¹ Por. Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska, Zobowiązania – część szczegółowa, 2013, s. 83–84; S. Grzybowski, w: S. Grzybowski (red.), System Prawa Cywilnego, t. III, cz. 2, 1976, s. 230–231.

- c) osoby, dla których ustanowiono doradcę tymczasowego, o którym mowa w art. 548 i n. KPC;
- 3) osoby niemające zdolności do czynności prawnych. Zgodnie z art. 12 KC nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat 13 i osoby ubezwłasnowolnione całkowicie. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna (art. 14 § 1 KC). Wyjątek stanowią umowy powszechnie zawierane w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (art. 14 § 2 KC). Osoba niemająca zdolności do czynności prawnych nie może być pełnomocnikiem¹². Wynika to pośrednio z art. 100 KC, w świetle którego możliwe jest ustanowienie pełnomocnikiem osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych.

Z praktyki orzeczniczej

Postanowienie sądu orzekające ubezwłasnowolnienie wywołuje skutki *ex nunc*. Skutki ubezwłasnowolnienia następują zatem z chwilą uprawomocnienia się postanowienia orzekającego ubezwłasnowolnienie (zob. wyr. SN z 30.4.1964 r.¹³).

Postanowienie orzekające ubezwłasnowolnienie ma tzw. rozszerzoną prawomocność materialną – wywołuje ono skutki nie tylko wobec uczestników postępowania o ubezwłasnowolnienie, ale także wobec osób trzecich (post. SN z 3.12.1971 r.¹⁴).

Sąd, rozpoznając wniosek o ubezwłasnowolnienie, nie jest związany zakresem tego wniosku co do rodzaju ubezwłasnowolnienia (uchw. SN z 13.3.2025 r.¹⁵).

Wskazówka praktyczna

Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie ustaje z mocy prawa w razie uchylecia ubezwłasnowolnienia lub zmiany ubezwłasnowolnienie całkowitego na częściowe (art. 177 KRO).

III. Reprezentacja osoby niemającej zdolności do czynności prawnych

- 5 **1. Przedstawiciel ustawowy.** W imieniu osoby niemającej zdolności do czynności prawnych działa jej przedstawiciel ustawowy. Przedstawicielem ustawowym mogą być:
- 1) rodzice, w przypadku małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską (art. 98 KRO);
 - 2) opiekun, w przypadku małoletniego, względem którego żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo którego rodzice są nieznanymi (art. 94 § 3; art. 155 w zw. z art. 98 KRO);
 - 3) opiekun, w przypadku osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie (art. 13 § 2 KC). Do opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie stosuje się odpowiednio przepisy o opiece nad małoletnim (art. 175–177 KRO).
- 6 **2. Zakres kompetencji przedstawiciela ustawowego.** Rodzice małoletniego nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego (albo sądu spadku w określonych przypadkach) dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko (art. 101 § 3 KRO). Ponadto, żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka:
- 1) przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską;
 - 2) przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania (art. 98 § 2 KRO).

¹² P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Legalis 2024, art. 12, Nb 1.

¹³ I PR 143/64, OSNCP 1965, Nr 6, poz. 97.

¹⁴ III CRN 361/71, OSPiKA 1972, Nr 10, poz. 179.

¹⁵ III CZP 41/24, OSNC 2025, Nr 9, poz. 80.

Wskazówka praktyczna

Od 15.11.2023 r. art. 101 KRO został zmieniony poprzez dodanie § 4 i modyfikację § 3¹⁶. Obecnie wskazane przepisy przewidują wydanie zezwolenia przez sąd spadku w konkretnych przypadkach. Wspomniane przepisy brzmią obecnie następująco:

„§ 3. Rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667 i 1860), sądu spadku dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko.

§ 4. Jeżeli dziecko jest powołane do dziedziczenia wskutek uprzedniego odrzucenia spadku przez rodzica, to czynność polegająca na odrzuceniu spadku w imieniu dziecka przez rodzica, któremu w tym zakresie przysługuje władza rodzicielska, gdy jest dokonywana za zgodą drugiego z rodziców, któremu również w tym zakresie przysługuje władza rodzicielska, albo gdy jest dokonywana wspólnie, nie wymaga zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, sądu spadku – jeżeli spadek odrzucają inni zstępni rodziców tego dziecka. W braku porozumienia rodziców stosuje się przepis § 3”.

Z praktyki orzeczniczej

W orzecznictwie przyjmuje się, że zakaz przewidziany w art. 98 § 2 KRO jest bezwzględny i nieusuwalny. W post. z 15.12.1999 r.¹⁷ SN stwierdził, że umowa sprzedaży nieruchomości przez ojca na rzecz małoletniego syna, działającego przez matkę wyłączoną z uprawnień reprezentowania na mocy art. 98 § 2 pkt 2 KRO, jest nieważna (art. 58 § 1 KC) i nie może być potwierdzona przez syna po uzyskaniu przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 18 § 2 KC).

Wykładnia art. 98 § 2 pkt 2 KRO prowadzi do wniosku, że ustawodawca wskazał sprawy, w których zawsze może dojść do kolizji interesów dzieci i rodziców i dlatego uznał, iż niedopuszczalne jest w tych sprawach reprezentowanie dzieci przez rodziców, niezależnie od tego, czy w konkretnym przypadku taka kolizja interesów wystąpiła lub mogła wystąpić (post. SN z 29.4.2025 r.¹⁸).

3. Ustanowienie reprezentanta dziecka (dawniej kuratora). Na mocy ustawy z 28.7.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw¹⁹ zmieniona została treść przepisu art. 99 KRO. Kurator został zastąpiony przez reprezentanta dziecka. Zgodnie z obecnie obowiązującą regulacją, dla dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską, którego żadne z rodziców nie może reprezentować, sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta dziecka (dawniej kuratora). Reprezentant dziecka jest umocowany do dokonywania wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonania orzeczenia. Co istotne, do czynności reprezentanta dziecka przepisy art. 95 § 3 i 4 oraz art. 154, a także art. 148, 151, 152, 156, 159, 164, 165 § 2, art. 168–170 i 180 § 2 stosuje się odpowiednio. W zakresie praktyki notarialnej można wyrazić ostrożne spostrzeżenie, że zmiana ma charakter głównie terminologiczny.

Z praktyki orzeczniczej

Kurator (obecnie reprezentant dziecka), o którym mowa w art. 99 KRO, jest z mocy ustawy reprezentantem małoletniego, którego interesy mogą być w danej sprawie sprzeczne z interesami rodziców. W takiej sytuacji kurator działa jako przedstawiciel ustawowy małoletniego i tym samym wyłącza w stosunku do małoletniego wynikające z władzy rodzicielskiej rodziców uprawnienie określone w art. 98 § 1 KRO (wyr. SN z 30.7.2024 r.²⁰).

¹⁶ Na mocy ustawy z 28.7.2023 r. – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1615).

¹⁷ I CKN 299/98, OSP 2000, Nr 12, poz. 186.

¹⁸ III CZ 13/25, Legalis.

¹⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 1606.

²⁰ II CSKP 520/24, Legalis.

- 8 **4. Opiekun małoletniego.** Jeżeli rodzice dziecka są nieznani albo żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska, dla dziecka ustanawia się opiekę (art. 94 § 3 KRO). W takim przypadku to opiekun reprezentuje dziecko (por. art. 155 KRO). Opiekun powinien uzyskać zezwolenie sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ KPC, sądu spadku we wszelkich ważniejszych sprawach dotyczących osoby lub majątku małoletniego (art. 156 KRO).

Wskazówka praktyczna

Od 15.11.2023 r. przepis art. 156 KRO obowiązuje w znowelizowanej treści, to jest poza zezwoleniem sądu opiekuńczego przewiduje zezwolenie sądu spadku, albowiem dodano do niego zapis skutkujący tym, że w przypadkach wskazanych w art. 640¹ KPC, zezwolenie wydawane jest przez sąd spadku.

Ponadto opiekun nie może reprezentować osób pozostających pod jego opieką:

- 1) przy czynnościach prawnych między tymi osobami;
- 2) przy czynnościach prawnych między jedną z tych osób a opiekunem albo jego małżonkiem, zstępnymi, wstępnymi lub rodzeństwem, chyba że dana czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz osoby pozostającej pod opieką (art. 159 KRO).

- 9 **5. Doradca tymczasowy.** Na uwagę zasługuje instytucja doradcy tymczasowego uregulowana w art. 548 i n. KPC. Przy wszczęciu lub w toku postępowania o ubezwłasnowolnienie osoby pełnoletniej sąd może na wniosek uczestnika postępowania lub z urzędu ustanowić dla tej osoby doradcę tymczasowego, jeżeli uzna to za konieczne dla ochrony tej osoby lub jej mienia. Osoba, dla której ustanowiono doradcę tymczasowego, ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych na równi z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo (art. 549 § 1 KPC). Do doradcy tymczasowego stosuje się przepisy o kuratorze osoby ubezwłasnowolnionej częściowo (art. 549 § 2 KPC).

Z praktyki orzeczniczej

Doradca tymczasowy ustanowiony dla osoby, względem której toczy się postępowanie o jej ubezwłasnowolnienie, może być – gdy sąd, przed którym toczy się postępowanie o ubezwłasnowolnienie, tak postanowi (art. 181 § 1 KRO i art. 549 § 2 KPC) – powołany do jej reprezentowania i do zarządu jej majątkiem. Wówczas jako przedstawiciel tej osoby może on na podstawie art. 901 § 1 KC odwołać darowiznę dokonaną przez osobę, dla której został ustanowiony (post. SN z 21.6.1968 r.²¹).

Postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego staje się skuteczne z chwilą doręczenia go osobie, której dotyczy wniosek. W szczególnych przypadkach określonych w art. 556 KPC postanowienie to staje się skuteczne z chwilą wydania (art. 548 § 5 KPC). Postanowienie o ustanowieniu doradcy tymczasowego traci moc z chwilą, gdy:

- 1) wniosek o ubezwłasnowolnienie został prawomocnie oddalony lub odrzucony albo postępowanie umorzono;
- 2) na skutek orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu ustanowiony został opiekun lub kurator (art. 550 § 1 KPC).

IV. Reprezentacja osoby mającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych

- 10 **1. Przedstawiciel ustawowy.** Zgodnie z art. 17 KC, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego. Przedstawicielem ustawowym mogą być:

- 1) rodzice, w przypadku małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską (art. 98 KRO);

²¹ I CZ 77/68, OSCP 1969, Nr 3, poz. 56.

- 2) opiekun, w przypadku małoletniego, względem którego żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo którego rodzice są nieznani (art. 94 § 3; art. 155 w zw. z art. 98 KRO);
- 3) kurator, w przypadku osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, nawet jeżeli sąd nie przyznał mu uprawnienia do reprezentowania tej osoby (art. 16 § 2 KC; art. 181 KRO)²²;
- 4) doradca tymczasowy, o którym mowa w art. 548 i n. KPC; do doradcy tymczasowego stosuje się odpowiednio przepisy o kuratorze osoby ubezwłasnowolnionej częściowo (art. 549 § 2 KPC), co oznacza, że jest on przedstawicielem ustawowym osoby, dla której został ustanowiony nawet wówczas, gdy sąd nie przyznał mu uprawnienia do jej reprezentowania.

Wskazówka praktyczna

Przedstawione w art. 17 i n. KC zasady dokonywania czynności prawnych przez osobę o ograniczonej zdolności do czynności prawnych stosuje się także wtedy, gdy osoba ta jest przedsiębiorcą²³. Okoliczność, że pełnomocnik ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych, nie ma wpływu na ważność czynności dokonanej przez niego w imieniu mocodawcy (art. 100 KC).

2. Moment wyrażenia zgody na zawarcie umowy. W przypadku umów, zgoda przedstawiciela ustawowego może zostać wyrażona przed zawarciem umowy przez osobę o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub jednocześnie z zawarciem tej umowy (zgoda ta może zostać zawarta w tym samym dokumencie co umowa). 11

3. Potwierdzenie. W razie braku zgody przedstawiciela ustawowego na zawarcie umowy, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, umowa ta jest dotknięta sankcją bezskuteczności zawieszoną (jest zatem tzw. czynnością prawną kulejącą; *negotium claudicans*)²⁴. W takim przypadku ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez przedstawiciela ustawowego (art. 18 § 1 KC). Strony mogą w umowie wyznaczyć termin do potwierdzenia umowy przez przedstawiciela ustawowego osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych. Po bezskutecznym upływie tego terminu czynność prawna jest nieważna. Możliwe jest również potwierdzenie umowy przez samą osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych po uzyskaniu przez nią pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 18 § 2 KC). 12

Wskazówka praktyczna

Po uzyskaniu przez stronę umowy pełnej zdolności do czynności prawnych, termin do potwierdzenia umowy może zostać wyznaczony wyłącznie tej stronie, nie zaś jej dotychczasowemu przedstawicielowi ustawowemu²⁵.

4. Moment wyrażenia zgody na dokonanie jednostronnej czynności prawnej. Należy podkreślić, że sankcja bezskuteczności zawieszona odnosi się wyłącznie do umów, nie zaś do jednostronnych czynności prawnych dokonywanych przez osobę mającą ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Jednostronna czynność prawna, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, dokonana bez zgody przedstawiciela ustawowego jest nieważna (art. 19 KC). W przypadku jednostronnych czynności prawnych, zgoda przedstawiciela ustawowego powinna zostać udzielona przed dokonaniem czynności, której dotyczy, lub w chwili jej dokonywania. Nie jest natomiast możliwe potwierdzenie jednostronnej czynności prawnej przez przedstawiciela ustawowego już po jej dokonaniu²⁶. 13

²² Szerzej na ten temat P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 12.

²³ P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 3.

²⁴ Zob. np. R. Strugała, w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2025, art. 17, Nb 2.

²⁵ S. Grzybowski, w: S. Grzybowski (red.), System Prawa Cywilnego, t. I, Wrocław 1985, s. 345; M. Pazdan, w: K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Legalis 2020, art. 18, Nb 6; M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. I, 2021, art. 18, Nb 12.

²⁶ Por. art. 18 § 1 KC – przepis ten przewiduje wyłącznie możliwość potwierdzenia umowy zawartej bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego.

Wskazówka praktyczna

Zgodnie z art. 944 KC, sporządzić i odwołać testament może wyłącznie osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych. *A contrario*, osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nie może sporządzić ani odwołać testamentu nawet za zgodą przedstawiciela ustawowego.

- 14 **5. Czynności prawne wymagające zgody przedstawiciela ustawowego.** Z treści art. 17 KC jednoznacznie wynika, że zgoda przedstawiciela ustawowego jest wymagana jedynie w odniesieniu do czynności, w wyniku których osoba mająca ograniczoną zdolność do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem. Czynności zobowiązujące to czynności, których przedmiotem jest zobowiązanie do określonego działania lub zaniechania na rzecz wierzyciela. Czynności rozporządzające to z kolei czynności, których przedmiotem jest ustanowienie, obciążenie lub ograniczenie albo zniesienie określonego prawa podmiotowego. *A contrario* z art. 17 KC, czynności prawne, które nie mają charakteru zobowiązującego ani rozporządzającego, mogą być dokonywane przez osobę o ograniczonej zdolności do czynności prawnych samodzielnie, bez zgody przedstawiciela ustawowego²⁷. Wśród takich czynności można wymienić m.in.²⁸:

- 1) przyjęcie darowizny nieobciążonej poleceniem²⁹;
- 2) udzielenie pełnomocnictwa;
- 3) ustanowienie odrębnej własności lokalu w drodze jednostronnej czynności prawnej;
- 4) zawarcie umowy o ustanowienie odrębnej własności lokalu, na podstawie której osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nabywa nieodpłatnie lokal;
- 5) ustanowienie tytułu egzekucyjnego w akcie notarialnym;
- 6) dokonanie przekazu (art. 921¹ KC);
- 7) zawarcie umowy znoszącej współwłasność, w wyniku której osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nabędzie całą rzecz bez obowiązku spłaty;
- 8) zawarcie umowy o dział spadku, jeżeli w jej wyniku osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nabędzie cały spadek bez obowiązku spłaty;
- 9) zawarcie umowy o zrzeczenie się dziedziczenia albo zrzeczenie się zachowku, gdzie osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych występuje jako zaszły spadkodawca;
- 10) zawarcie umowy o uchylenie umowy o zrzeczenie się dziedziczenia.

Wskazówka praktyczna

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 58 PrBank małoletni posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może po ukończeniu 13 lat swobodnie dysponować środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tych rachunkach, o ile nie sprzeciwi się temu na piśmie jego przedstawiciel ustawowy. Zasada ta znajduje zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do osób małoletnich; nie odnosi się ona do osób ubezwłasnowolnionych częściowo.

Z praktyki orzeczniczej

Przyjmuje się, że możność samodzielnego działania osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych w określonych sprawach nie wyłącza możliwości działania jej przedstawiciela ustawowego w tych sprawach [tak uchw. SN (5, zasada prawna) z 30.4.1977 r.³⁰].

²⁷ Zob. np. uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNC 1978, Nr 2, poz. 19; uchw. SN z 13.12.1994 r., III CZP 159/94, OSNC 1995, Nr 3, poz. 53; S. Grzybowski, w: S. Grzybowski (red.), System Prawa Cywilnego, t. I, 1985, s. 345; R. Strugała, w: E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny, 2019, art. 17, Nb 4; M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. I, 2018, art. 17, Nb 4.

²⁸ Przedstawione wyliczenie opiera się na tekście P. Księżaka – zob. P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 2.

²⁹ Zob. uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNCP 1978, Nr 2, poz. 19.

³⁰ III CZP 73/76, OSNCP 1978, Nr 12, poz. 19; por. art. 98 § 1 KRO; zob. także R. Zegadło, Zarząd majątkiem dziecka, s. 880; P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 4.

6. Czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 101 § 3 KRO, rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. To samo dotyczy opiekuna i kuratora w przypadku czynności dotyczących osoby znajdującej się pod opieką lub kuratelą (art. 155 § 2 i art. 178 § 2 w zw. z art. 101 § 3 KRO). Trzeba również zaznaczyć, że w myśl art. 156 KRO, opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ KPC, sądu spadku we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego (zob. także art. 178 § 2 w zw. z art. 156 KRO). Konsekwencją braku wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego jest nieważność czynności prawnej dokonanej przez przedstawiciela ustawowego³¹.

Wskazówka praktyczna

Jeżeli zgoda przedstawiciela ustawowego jest nieważna ze względu na brak wymaganego zezwolenia sądu opiekuńczego (art. 101 § 3 i art. 156 KRO), umowa zawarta przez osobę o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nie jest nieważna, lecz pozostaje w stanie nieważności zawieszony (*negotium claudicans*) [tak uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r.³²].

Należy przy tym podkreślić, że zgoda sądu opiekuńczego nie jest wymagana w sytuacji, gdy osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych sama dokonuje czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu, do której – w świetle art. 17 i n. KC – ma pełną zdolność do czynności prawnych. W orzecznictwie wskazuje się, że art. 101 § 3 KRO w ogóle nie może być stosowany w takim przypadku, ponieważ przewiduje on wymaganie zgody sądu opiekuńczego na przekraczające zakres zwykłego zarządu czynności rodziców oraz na wyrażenie przez rodziców zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Przepis ten nie zawiera natomiast wymogu zgody sądu opiekuńczego na te czynności prawne, których samodzielnie może dokonywać dziecko posiadające ograniczoną zdolność do czynności prawnych³³.

W orzecznictwie przyjmuje się, że przyjęcie darowizny przez rodziców na rzecz ich małoletniego dziecka nie wymaga zezwolenia sądu opiekuńczego, o którym mowa w art. 101 § 3 KRO, o ile darowizna jest w stanie wolnym od zobowiązań wobec darczyńcy i osób trzecich. Jednocześnie wskazuje się jednak, że konieczne jest każdorazowe zbadanie, czy dana czynność nie przekracza zakresu zwykłego zarządu. Należy przy tym brać pod uwagę takie elementy, jak np. skutki, jakie dana czynność wywoła w majątku małoletniego, wartość przedmiotu danej czynności, jak również dobro dziecka i potrzebę ochrony jego interesów³⁴.

Rozbieżności w judykaturze wywołuje możliwość konwalidowania czynności prawnej przekraczającej zakres zwykłego zarządu dokonanej przez przedstawiciela ustawowego bez zgody sądu opiekuńczego, przez następcze uzyskanie zgody tego sądu. Można wskazać zarówno orzeczenia, w których uznano, że taka czynność prawna nie podlega konwalidacji³⁵, jak i orzeczenia, w których przyjęto, że taka czynność prawna może być konwalidowana³⁶.

7. Wymagania formalne dotyczące zgody przedstawiciela ustawowego. W odniesieniu do zgody przedstawiciela ustawowego stosuje się ogólne reguły dotyczące zgody (art. 63 KC). Jeżeli dla ważności czynności prawnej dokonywanej przez osobę mającą ograniczoną zdolność do czynności prawnych przewidziana jest (w ustawie lub umowie) forma szczególna, zgoda

³¹ Zob. np. uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNCP 1978, Nr 2, poz. 19.

³² P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 18, Nb 4.

³³ Uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNCP 1978, Nr 2, poz. 19.

³⁴ Zob. np. wyr. SR w Warszawie z 21.12.2012 r., II C 1501/12, Legalis; wyr. SO w Łodzi z 7.4.2017 r., III Ca 1900/16, Legalis; wyr. SA w Katowicach z 8.7.2016 r., I ACa 1077/13, Legalis; uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNC 1978, Nr 2, poz. 19; wyr. SN z 16.11.1982 r., I CR 234/82, Legalis; wyr. SA w Łodzi: z 14.11.2014 r., I ACa 662/14, Legalis; z 21.2.2018 r., I ACa 856/17, Legalis.

³⁵ Uchw. SN z 24.6.1961 r., I CO 16/61, OSNC 1963, Nr 9, poz. 187; uchw. SN(5, zasada prawna) z 30.4.1977 r., III CZP 73/76, OSNC 1978, Nr 2, poz. 19; wyr. NSA z 13.3.2014 r., II GSK 2102/12, Legalis; wyr. SA w Łodzi z 28.2.2014 r., I ACa 1165/13, Legalis; wyr. WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 21.1.2015 r., II SA/Go 776/14, Legalis.

³⁶ Wyr. SN z 27.11.2008 r., IV CSK 306/08, OSNC 2009, Nr 12, poz. 169; zob. także wyr. SO w Łomży z 5.9.2013 r., I Ca 192/13, Legalis; wyr. WSA w Rzeszowie z 15.11.2016 r., II SA/Rz 249/16, Legalis.

przedstawiciela ustawowego powinna zostać udzielona w tej samej formie (art. 63 § 2 KC)³⁷. Jest to forma wymagana pod rygorem nieważności (art. 73 § 2 KC), nawet wówczas, gdy forma szczególna samej czynności prawnej została zastrzeżona jedynie dla wywołania określonych skutków³⁸. Te same zasady odnoszą się do potwierdzenia umowy przez przedstawiciela ustawowego, o którym mowa w art. 18 § 1 KC.

Zgodnie z art. 18 § 2 KC, osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych – w braku zgody lub potwierdzenia umowy przez przedstawiciela ustawowego – może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych. Wątpliwości budzi kwestia formy takiego potwierdzenia w przypadku, gdy dla samej czynności wymagana jest forma szczególna. Część autorów przyjmuje, że potwierdzenie może w takiej sytuacji nastąpić w dowolnej formie³⁹. Niektórzy autorzy przyjmują natomiast, że jeżeli forma szczególna była wymagana do ważności samej czynności prawnej, to również potwierdzenie tej czynności powinno nastąpić w tej formie⁴⁰.

Wskazówka praktyczna

Nie jest możliwe potwierdzenie przez przedstawiciela ustawowego umowy zawartej przez małoletniego po uzyskaniu przez niego pełnoletności. Wynika to z faktu, że z chwilą osiągnięcia pełnoletności ustaje władza rodzicielska (art. 92 KRO) i opieka (art. 170 KRO)⁴¹.

Zgoda przedstawiciela ustawowego musi odnosić się do konkretnej czynności prawnej. Nie wystarczająca jest ogólna zgoda odnosząca się np. do określonej kategorii czynności prawnych⁴².

Wskazówka praktyczna

Należy zwrócić uwagę, że przepisy o reprezentacji osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych nie przewidują instytucji zgody zastępczej, która mogłaby zostać udzielona przez sąd. Zgoda przedstawiciela ustawowego nie może zatem zostać zastąpiona zgodą sądu⁴³.

17

8. Wyłączenia. Przedstawiciel ustawowy nie może wyrazić zgody na dokonanie przez osobę o ograniczonej zdolności prawnej czynności, w której sam nie może jej reprezentować. Jak wskazano wyżej, zgodnie z art. 98 § 2 KRO, żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka:

- 1) przy czynnościach prawnych między dziećmi pozostającymi pod ich władzą rodzicielską;
- 2) przy czynnościach prawnych między dzieckiem a jednym z rodziców lub jego małżonkiem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz dziecka albo że dotyczy należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania.

Analogiczne wyłączenia przewidziano w odniesieniu do opiekuna i kuratora (zob. art. 159 oraz 178 § 2 w zw. z art. 159 KRO). W związku z tym, że w sytuacjach tych wyłączona jest możliwość reprezentacji osoby o ograniczonej zdolności do czynności prawnych przez przedstawiciela ustawowego, wyłączona jest również możliwość skutecznego udzielenia przez przedstawiciela ustawowego zgody na dokonanie tych czynności. W tych przypadkach zgodę na dokonanie czynności prawnej może wyrazić reprezentant dziecka (dawniej kurator) ustanowiony przez sąd opiekuńczy na podstawie art. 99 KRO⁴⁴.

³⁷ Zob. np. M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. I, 2021, art. 17, Nb 9; *tenże*, Bezskuteczność czynności prawnej, s. 193 i n.

³⁸ P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 5.

³⁹ Zob. np. H. Dąbrowski, w: Z. Resich (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. 1, Warszawa 1972, s. 85–86.

⁴⁰ P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 18, Nb 7.

⁴¹ Zob. M. Watrakiewicz, Wiek a zdolność do czynności prawnych, s. 519.

⁴² P. Księżak, w: W. Borysiak (red.), Kodeks cywilny, 2024, art. 17, Nb 7.

⁴³ *Tamże*, art. 17, Nb 6.

⁴⁴ M. Gutowski, w: M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny, t. I, 2021, art. 18, Nb 5.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl